

RUS Verksamhetsplan 2021

Behandlad och godkänd av RUS styrgrupp 2021-02-04 och slutligt fastställd i länsrådsgrupp 6 för miljö genom kontaktlänsråd för miljömålen. Dialog i framtagandet har skett med länsstyrelsernas miljö- och miljömålschefer och miljömålssamordnare. Biläggs ansökan till Naturvårdsverket för RUS verksamhet 2021.

Innehåll

1. Sammanfattning av verksamhetsplanen	2
2. Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning	3
2.1 Löpande verksamhet	3
2.2 Särskilda utvecklingsinsatser	3
2.2.1 Prioritet 1	3
3. Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen	4
3.1 Löpande verksamhet	4
3.2 Särskilda utvecklingsinsatser	5
Prioritet 1	5
Prioritet 2	7
4. Övrigt	9
4.1 Löpande verksamhet	9
4.2 Särskilda utvecklingsinsatser	10
Prioritet 1	10
5. Budget 2021.....	11
Bilaga 1	13
Mål 2019–2021	13
Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning	13
Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.....	13
Övrigt.....	14
Bilaga 2	15
Löpande verksamhet	15
Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning	15
Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.....	16
Övrigt.....	17
Bilaga 3	18
Aktiviteter i länsstyrelsegemensam handlingsplan 2021 för Agenda 2030	18
Prioriterade aktiviteter 2021	18

1. Sammanfattning av verksamhetsplanen

Vision: ”Miljömålen är uppnådda genom samverkan och effektiva insatser som förverkligar Agenda 2030.” RUS ska utifrån denna vision medverka till en tydligare uppföljning av miljömålen och bidra till att åtgärdsarbetet intensifieras, beskrivs och följs upp. Vidare förstärka och tydlig-göra länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå i arbetet med miljömålen.

De allra viktigaste särskilda utvecklingsinsatserna för RUS år 2021 som också är nya är:

- Bidra till fördjupad utvärdering 2023 utifrån regionalt och lokalt perspektiv.
- Genomföra projektet strategisk samhällsplanering miljö-, klimat- och energimål för kommunal översiktsplanering.
- Initiera och genomföra en vägledningsinsats om målkonflikter och synergier i naturland-skap och vattenområden, med särskilt fokus på skogen.
- Initiera och genomföra insatser för att föra ut och implementera regeringens strategier för cirkulär ekonomi och bioekonomi inom länsstyrelserna.

Övriga högt prioriterade särskilda utvecklingsinsatser för RUS år 2021 är:

- Fortsätta utveckla regional årlig uppföljning av miljömålen.
- Fortsätta översyn och etablering av indikatorer på regional och lokal nivå.
- Bidra till arbetet med smart miljöinformation, ekonomiskt och med kunskap.
- Vid behov bidra till analys av pandemins konsekvenser för miljömålen.
- Åtgärdswebb för miljömålen – fortsatt implementering.
- Bidra i arbetet med Agenda 2030.
- Genomföra två regionala miljömålskonferenser i samarbete med Naturvårdsverket, Tillväxtverket och två värdlänsstyrelser.
- Genomföra kurser i förändringsledning.
- Fortsatt arbeta med utveckling för regionala åtgärdsprogram och miljömålsprocessen.
- Kommunicera RUS vägledning lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030 och ta fram en kortversion.
- Ta fram vägledning för etappmålen.
- Fortsätta kommunicera kring Sveriges miljömål och Agenda 2030 efter 2020.
- Utveckla effektuppföljning av RUS insatser.
- Fortsätta utveckla RUS nya webb och samarbetsyta.
- Bedriva kommunikationsarbete enligt framtagna kommunikationsstrategi.

Dessa insatser anges i verksamhetsplanen i prioritet 1, där ambitionen är att insatserna ska genom-föras fullt ut och med hög kvalitet. Därutöver listas insatser i prioritet 2, där ambition är att dessa ska genomföras i tillräcklig omfattning och kvalitet, men i mån av resurser och vid behov kan nedprioritering behöva ske.

Utöver de särskilda utvecklingsinsatserna listas löpande verksamhet, som utvecklas i bilaga 2. Alla insatser är resurssatta, dvs. det framgår uppskattad tidsåtgång för RUS arbetsgrupp och om de förutsätter

särskilda medel uppskattas minsta behov. Vad som ska levereras framgår också, liksom vilka RUS samarbetar med i genomförandet.

Mål för 2019–2021 som finns i verksamhetsplanens bilaga 1 fastställdes av RUS styrgrupp i sam-band med att verksamhetsplanen 2019 fastställdes. Dessa följs upp 2021.

Planen är indelad i uppföljning, stöd i åtgärdsarbetet och övrigt. Sist följer budget.

2. Uppföljning, utvärdering, miljöinfor-mationsförsörjning

Mål 2019–2021: Se bilaga 1.

2.1 Löpande verksamhet

Se bilaga 2 för beskrivning av varje punkt enligt nedan.

- Regional kontaktyta.
- Stöd och samordning regionalt.
- Förvaltning.
- Miljöövervakning.
- Sverigesmiljömål.se.
- Länsstyrelseförvaltning.
- Smart miljöinformation.

Resurssättning löpande uppföljning: RUS arbetstid 166 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

2.2 Särskilda utvecklingsinsatser

2.2.1 Prioritet 1

Fördjupad utvärdering 2023 (FU23)

Bidra i den målvisa och målövergripande FU23, samordnad av Naturvårdsverket, utifrån regionalt och lokalt perspektiv. Understöddja delaktighet från länsstyrelser samt regional och lokal nivå.

Resurssättning: RUS arbetstid 16 dagar (kan komma att behöva juste-rad när behoven tydliggörs.).

Behov av reda pengar: Nej.

Regional årlig uppföljning av miljömålen (RÅU)

I samråd och dialog med länsstyrelserna, Na-turvårdsverket, Skogsstyrelsen, nationella målmyndig-heter och SKR fortsätta förenkla, förtydliga och utveckla RÅU och ta fram anvisningar för RÅU 2021. Vidareutveckla de nya sidorna för RÅU på RUS webbplats för att visa uppföljningen på ett kommuni-kativt sätt. Identifiera hur åt-gärdswebbens data kan användas i RÅU (Åtgärdswebb egen VP-punkt). Stödja länsstyrelserna i att för första gången följa upp målen mot 2030. I dialog med Naturvårdsverket se hur RÅU kan bli ett bra underlag till FU23.

Resurssättning: RUS arbetstid 25 dagar. Behov av reda pengar: Nej.

Indikatorer

Fortsätta samarbetet med RKA, SKR och Naturvårdsverket om utveckling av lokal redovisning av indikatorer/nyckeltal för miljö och klimat på Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen). Fullfölja arbetet med att utveckla och etablera lokala indikatorer i enlighet med tidigare regeringsuppdrag. Bidra till etablering av de s.k. övriga miljömålsindikatorerna på Sverigesmiljö-mål.se samt bidra i diskussion om dess förvaltning. Utreda ytterligare kärnindikatorer och övriga indikatorer som kan redovisas regionalt och lokalt. Fortsätta följa SCB:s och RKA:s uppdrag kring indikatorer för uppföljning av Agenda 2030. Medverka och bidra i RAÄ projekt kul-turmiljööversikt miljömålsuppföljning, där Naturvårdsverkets miljömål prioriteras. Ev. bidra till finansiering av kulturmiljöindikator för fjällmålet.

Resurssättning: RUS arbetstid 34 dagar. Behov av reda pengar minst: Ja eventuellt, se budget.

Smart miljöinformation

Tillgodose Naturvårdsverkets riktlinjer för regionala miljömålsmedel 2020 genom följande insatser:

- Bidra ekonomiskt till anpassningar av IT-system och deltagande i arbete med smart miljöinformation genom förfrågan till länsstyrelsernas berörda förvaltningsobjekt om deras behov. Bereda och besluta om inkommande förslag.
- Utifrån 2020 fastställd projektplan fullfölja arbetet med två enklare utredningar (kartläggning och analys) i syfte att bättre koppla smart miljöinformation med miljömålsarbetet: Dels se över vilka IT-system som har information av intresse för miljömålsuppföljningen och hur de kan användas och tillgängliggöras. Dels se över behovet av digital miljöinformation i samhället utifrån miljömålets behov, där man utgår från miljömålen i sin helhet. Resultatet kan användas som underlag för prioriteringar i fortsatt arbete. Genomförande i dialog med objektsförvaltningen.

Resurssättning: RUS arbetstid 12 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Summa resurssättning särskilda utvecklingsinsatser uppföljning: RUS arbetstid 87 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Ev. initiera en utredning om hur miljöövervakningsdata bättre kan nyttjas för miljömålsuppföljningen. Vid denna insats kan vissa omprioriteringar behöva ske.

3. Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen

Mål 2019–2021: Se bilaga 1

3.1 Löpande verksamhet

Se bilaga 2 för beskrivning av varje punkt enligt nedan.

- Kunskapsförmedling.
- Dialog.
- Sverigesmiljö-mål.se.
- Förvaltning och referensgrupper.

- Stöd till kommunernas miljömålsarbete.
- Miljömålsdagarna.
- Miljömålsrådet.
- Forskningsfrågor
- Medverkan i nationella uppdrag för länsstyrelserna.

Resurssättning stöd i åtgärdsarbetet löpande: RUS arbetstid 110 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

3.2 Särskilda utvecklingsinsatser

Prioritet 1

Pandemins konsekvenser för miljömålen

Vid behov bidra i analyser, bl.a. fortsatt arbete med analysen utifrån de globala målen som länsstyrelserna gemensamt tagit fram. Resurssättning: RUS arbetstid 4 dagar. Behov av reda pengar: Nej.

Åtgärdswebb för miljömålen

Inom ramen för den länsstyrelsegemensamma förvaltningen (inom objekt Vatten och miljömål och med stöd av förvaltningsledare, två objektspecialister och ett applikationsråd) och fastställd förvaltningsplan fortsätta implementeringen och utvecklingen av detta IT-system för planering och uppföljning av regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Under året prioritera följande insatser:

-Färdigställa påbörjad integration med länsstyrelsernas IT-system för verksamhetsplanering (LISA 2.0) med syfte att förenkla tillgängligheten av underlag för den årliga uppföljningen. Åtgärder exporteras från Åtgärdswebben till LISA. Uppföljningen av åtgärdsarbetet görs i LISA och exporteras till Åtgärdswebben.

- Upprätta/uppdatera rutiner för förvaltning och organisation.

- Fortsätta utbildning och support kring IT-systemet för användare.

- Fortsatt arbeta för att få länsstyrelsernas miljömålsuppdrag att använda systemet och fortsätta dialogen med andra uppdrag med åtgärdsprogram om detta (energi/klimat, klimatanpassning, grön infrastruktur, vattenförvaltning m.fl.).

Resurssättning: RUS arbetstid 34 dagar (inkl. tid för objektspecialist som ingår i RUS arbetsgrupp).

Behov av reda pengar: Ja, se budget. Åtgärdswebben finansieras i förvaltningen även av andra länsstyrelsegemensamma medel (förvaltningsmedel och Lst IT).

Agenda 2030

För länsstyrelsernas chefsnätverk för miljö, tillsammans med företrädare för andra chefsnätverk, bidra i det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 och genomföra den handlingsplan 2021 som länsrådsmötet och styrgruppen med fyra länsråd beslutat om. Arbetet avser att underlätta för länsstyrelserna att klara sitt RB-uppdrag och fylla rollen som en regional huvudaktör. Aktiviteter planeras inom följande områden: 1. Övergripande arbete, organisation och kommunikation. 2. Kompetensutveckling, kunskapsöverföring, erfarenhetsutbyte inom och mellan länsstyrelserna. 3. Ledning, styrning och organisering inom länsstyrelserna. 4. Uppföljning och utvärdering. 5. Externa partnerskap och aktörer. I bilaga 3 framgår aktiviteterna.

Resurssättning: RUS arbetstid 46 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget. Arbetet finansieras även av andra länsstyrelseverksamheter.

Regionala konferenser

Tillsammans med Naturvårdsverket, Tillväxtverket och två länsstyrelser arrangera regionala miljömålskonferenser i Norrbottens län (26/1) och Kalmar län (3/2) på temat Smartare, grönare Sverige. Hur regionala aktörer kan visa vägen för hållbar tillväxt och bättre miljö. På grund av pandemin är konferenserna framskjutna från 2020 och hålls digitalt.

Resurssättning: RUS arbetstid 3 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Kurser förändringsledning

I samarbete med LEKS (Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning) genomföra de pågående fortsättningskurserna och den återstående piloten för kommuner. Genomföra en behovsinventering för att identifiera behov av nya kurser och ytterligare intresserade länsstyrelsegrupper. Därefter förbereda en ny upphandling av nya grundkurser, fördjupnings-kurser och kommunkurser. RUS styrgrupps andra möte under våren tar ställning till upplägg och ny upphandling.

Resurssättning: RUS arbetstid 15 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Utveckling av regionala åtgärdsprogram för miljömålen och miljömålsprocessen

- Fullfölja det metodutvecklingsprojekt som påbörjades 2020 enligt fastlagd projektplan där det kvarstår att fastställa ny vägledning med rekommendationer och upphandla konsultinsats.
- Initiera fortsättningsprojekt i samarbete med LEKS där projektplan läggs fast styrgruppens andra möte under våren.

Resurssättning: RUS arbetstid 19 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Vägledning stöd till lokalt arbete med miljömålen och Agenda 2030

Ta fram en kortversion av vägledningen som lanserades 2020 samt fundera över kommunikationsverktyg för att lättare kunna kommunicera miljömålen för politiker och ledningar med flera. Kommunicera vägledningen ge-nom olika insatser.

Resurssättning: RUS arbetstid 10 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Vägledning etappmål

Ta fram och kommunicera en vägledning för miljömålssystemets etappmål utifrån ett regionalt och lokalt användarperspektiv utifrån 2020 fastställd projektplan.

Resurssättning: RUS arbetstid 18 dagar. Behov av reda pengar minst: Nej.

Strategisk samhällsplanering miljö-, klimat och energimål

I samarbete med länsstyrelsernas chefsnätverk för samhällsbyggnad och LEKS under 2021 och våren 2022 genomföra ett projekt i syfte att miljö-, klimat- och energimål samt miljödimensionen av Agenda 2030 får större genomslag i kommunal översiktsplanering och länsstyrelsernas uppdrag för detta. Projektet ansluter till processen att implementera nya regler i PBL där kommunerna ska ta fram planeringsstrategier och länsstyrelserna planeringsunderlag (tidigare sammanfattande redogörelse). Projektet avser kartläggning, kunskapshöjande insatser och framtagande av vägledning. Inom ramen för projektet kommunicera anslutande projekt och uppdrag, däribland ramverk för nationell planering inom Miljömålsrådet. Bedriva arbetet utifrån av RUS fastställd projektplan i januari 2021. Projektledning finns i Länsstyrelsen Dalarna.

Resurssättning: RUS arbetstid 22 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Målkonflikter och synergier

Initiera och genomföra en vägledningsinsats om hur målkonflikter kan hanteras och synergier stimuleras i naturlandskap och vattenområden, med särskilt fokus på skogen. Bedriva arbetet i dialog och samarbete med Miljönätverket (chefs nätverk miljö) och LEKS samt även Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket. En fråga av betydelse i insatsen är avvägningen klimatpåverkan och biologisk mångfald i skogen. Projektplan tas fram till styrgruppens andra möte under våren.

Resurssättning: RUS arbetstid 17 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Cirkulär ekonomi och bioekonomi

Initiera och genomföra insatser i syfte att föra ut och implementera regeringens strategier för cirkulär ekonomi och bioekonomi inom länsstyrelserna. In-begripa stöd och samordning till länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag 2021. Bedriva arbetet i dialog och samarbete med Miljönätverket, chefsnätverket NHT21 (hållbar tillväxt), LD21 (lantbruk/landsbygd) och LEKS. Projektplan/projektplaner tas fram till styrgruppens andra möte under våren.

Resurssättning: RUS arbetstid 13 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Prioritet 2

Vägledning/metodutveckling - övergripande eller främst riktat till miljömålsuppdraget

Integrering av miljömålen i länsstyrelsernas verksamhet: Avsluta tidigare beslutade projekt: Integrering av miljömål i länsstyrelsernas verksamheter i samarbete med berörda chefsgrupper och Indirekt miljöpåverkan i miljöledningsarbetet i samarbete med länsstyrelsernas miljöledningsnätverk. Se över upplägg eftersom det gått en tid sedan projektplanerna lades fast. Avser erfarenhetsutbyte och vägledning.

Resurssättning: RUS arbetstid 23 dagar. Behov av reda pengar: Nej.

Näringslivets arbete med miljömål och Agenda 2030

Tillsammans med Naturvårdsverket ordna en workshop med berörda aktörer om vad vi gör idag och vad vi kan göra mer i denna fråga. Fort-sätta sprida och implementera de vägledningar som RUS fastställde 2019. Koppla till regionernas arbete. Söka dialog med Miljösamverkan Sverige om ev. samverkan inom tillsynsområdet.

Resurssättning: RUS arbetstid 7 dagar. Behov av reda pengar: Ja eventuellt, se budget.

Vägledning/metodutveckling – viktigare sakområden

Kulturmiljö

Främja kulturmiljöperspektiv i miljömålsarbetet och stödja chefsnätverket kultur-miljöforum genom:

- Uppdatering av indikatorn Skyddad bebyggelse. Sammanställning av befintliga data.
- Kulturmiljöindikatorer på Kolada. Sammanställning av data. Ev. bearbetning av data för att kompensera skillnader i kommunstorlekar m.m.
- Förvaltning av Räkna q samt etablering av Räkna q som förvaltningsobjekt. Färdigställande av webbgis samt att etablera Räkna q som förvaltningsobjekt.
- Myndighetssamverkan, bland annat medverka i referensgrupp för Riksantikvarieämbetets kulturmiljööversikt av miljömålen.

- Underlag avseende länsstyrelsernas arbete med kulturmiljöns värden i NAP. Arbetet påbörjades under 2020 och fullföljs under 2021.
- Webbmöte för länsstyrelserna arrangeras i samverkan med RUS referensgrupp. Två möten planeras under 2021: 1. Uppföljning av kulturmiljö i Miljömålsuppföljningen 2020 och 2. Aktuella miljömålsfrågor för kulturmiljöområdet.
- Indikatorer och etappmål för kulturmiljö i miljömålsarbete. Sammanställning av tidigare underlag från RUS samt underlag avseende tillämpningen av befintliga miljömålsindikatorer ur ett kulturmiljöperspektiv. Arbetet motiveras bland annat av Riksantikvarieämbetets kulturmiljööversikt.
- RUS referensgrupp för kulturmiljöfrågor i miljömålsarbetet. Fem möten planeras.
- Sammanställning och analys av kulturmiljö i årlig uppföljning i syfte att skapa underlag inför kommande fördjupad utvärdering samt att ta fram exempelsamling med goda exempel på tillståndsbeskrivningar och åtgärdsarbete. God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt odlingslandskap prioriteras.

Resurssättning: RUS arbetstid 7 dagar (punkterna ovan avser även uppföljning där tid anges under uppföljning). Behov av reda pengar: Ja, se budget (extra kulturmiljöresurs).

Ekosystemtjänster, grön infrastruktur, skogsprogram

Fortsätta arbetet i RUS referensgrupp för gröna frågor. Ha dialog med och bistå länsstyrelserna i uppdraget om grön infrastruktur, avseende kopplingar till miljömål och ekosystemtjänster. Dito med skogsprogrammet i dialog med.

Skogsstyrelsen

Vara referensgrupp för Miljömålsrådets programområde för grön infrastruktur och bidra till genomförande av länsstyrelsernas samverkansåtgärd om ekosystemtjänster. Fortsätta ha en aktiv omvärldsbevakning.

Resurssättning: RUS arbetstid 12 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget (extra grön resurs).

Integrering i regional tillväxt

Tillsammans med LEKS och NHT21 (chefsnätverket för hållbar tillväxt) informera, involvera, samordna länsstyrelserna och bidra till erfarenhetsutbyte i två uppdrag som Tillväxtverket har och där länsstyrelserna ska bidra: hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet och miljödriven näringslivsutveckling med cirkulär ekonomi. Delta i myndighetsgrupper för uppdragen.

Resurssättning: RUS arbetstid 5 dagar. Behov av reda pengar: Nej.

Hållbar konsumtion och giftfri vardag

Fortsätta RUS referensgrupp. Vara referensgrupp för Miljömålsrådets programområde konsumtion och av delar av MMR som rör konsumtion. Bidra i annat nationellt arbete som regional kontaktyta: Konsumentverket, Naturvårdsverkets uppdrag kring textil och plast, SEI:s projekt UNLOCK och delegationen för cirkulär ekonomi. Bevaka och driva på vad som görs nationellt angående konsumtionsbaserad statistik och om möjligt bidra i Miljömålsberedningen om etappmål inom konsumtion. Vid behov hålla samman arbetet med regionala seminarier om matsvinn, textilsmart respektive kommunstöd inom hållbar konsumtion tillsammans med berörda nationella myndigheter. Eventuellt återuppta kontakten om Giftfri vardag och genomföra kommunikationsinsats tillsammans med Avfall Sverige om avfallsförebyggande.

Resurssättning: RUS arbetstid 15 dagar. Behov av reda pengar: Ja eventuellt, se budget.

Hälsofrämjande processer som drivkraft för miljömål

Fortsätta insatser utifrån vägledningen Ställ om för framgång. Om möjligt erbjuda regionala seminarier till alla län som ej haft sådana. Ta fram en projektwebb där kommuner, regioner och andra organisationer kan ta del av olika underlag och goda exempel.

Resurssättning: RUS arbetstid 4 dagar (även tid under RUS webbplats). Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Livsmedelsstrategin, landsbygdsprogram/politik

Föra dialog med länsstyrelsernas chefsnätverk för landsbygd/lantbruk (LD21) och andra berörda om vad miljömålsuppdraget och RUS kan göra i syfte att synliggöra miljömålets betydelse i arbetet med regionala livsmedelsstrategier, kommande landsbygdsprogram och landsbygdspolitiken.

Resurssättning: RUS arbetstid 5 dagar. Behov av reda pengar: Ja eventuellt, se budget.

Länstransportplanering

Tillsammans med LEKS fortsätta kompetensutvecklingsinsatser för att göra länstransportplanerna mer klimatsmarta (integrering av miljömål). Publicera uppdaterad version av Vägledningen Hur kan vi göra länsplanerna mer klimatsmarta? Vidare fortsätta aktiviteterna med workshopar och Skypemöten samt att paketera workshop-modellen så att länsstyrelser och regioner kan genomföra den själva.

Resurssättning: RUS arbetstid 21 dagar. Behov av reda pengar: Ja eventuellt, se budget. (LEKS har gått in med reda pengar.)

Klimatanpassning

Fortsätta dialogen mellan LEKS, RUS och länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk om samverkan mellan uppdragen. Genomföra workshop om åtgärder och målbilder.

Resurssättning: RUS arbetstid 5 dagar. Behov av reda pengar: Nej.

Summa resurssättning särskilda utvecklingsinsatser stöd i åtgärdsarbetet: RUS arbetstid 305 dagar.

Behov av reda pengar: Ja, se budget.

4. Övrigt

Mål 2019–2021: Se bilaga 1.

4.1 Löpande verksamhet

Se bilaga 2 för beskrivning av varje punkt enligt nedan.

- Nobelmötet.
- Länsstyrelsesamverkan.
- Skogsstyrelsen.
- RUS hemsida, samarbetsyta och nyhetsbrev.
- Organisationsutveckling.
- RUS styr- och arbetsgrupp.
- Regionala miljömålsmedel.

Resurssättning löpande övrigt: RUS arbetstid 141 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

4.2 Särskilda utvecklingsinsatser

Prioritet 1

Fortsatt kommunicera kring Sveriges miljömål och Agenda 2030 efter 2020

Utifrån budskap Naturvårdsverket tidigare tagit fram i dialog med länsstyrelserna på regional och lokal nivå kommunicera att miljömålen kvarstår efter 2020 och är centrala för att visa vägen mot en hållbar utveckling och Agenda 2030.

Resurssättning: RUS arbetstid 4 dagar. Behov av reda pengar: Nej.

Utveckla effektuppföljning

Fortsätta utveckla effektuppföljning av RUS insatser med ambition att det ska ske för alla större insatser.

Resurssättning: RUS arbetstid 3 dagar. Behov av reda pengar: Ja eventuellt, se budget.

Utveckling ny webbplats och samarbetsyta

Fortsätta arbetet med att utveckla den nya hemsidan med särskilt fokus på Stöd i åtgärdsarbetet. Ta fram en mer användarvänlig struktur på samarbetsytan.

Resurssättning: RUS arbetstid 32 dagar. Behov av reda pengar: Ja, se budget.

Kommunikationsstrategiskt arbete

Se över hur det kommunikationsstrategiska arbetet kan implementeras i tidiga skeden av de processer och områden RUS arbetar med. Fortsätta utveckla kommunikationssamarbete med LEKS, Miljösamverkan Sverige, objektsförvaltningen inom miljö och Agenda 2030. Vid behov bistå Miljönätverkets kommunikation och samarbetsyta. Vid behov revidera kommunikationsstrategin för RUS enligt årlig rutin.

Resurssättning: RUS arbetstid 12 dagar. Behov av reda pengar minst: Ja eventuellt, se budget.

Summa resurssättning särskilda utvecklingsinsatser övrigt: RUS arbetstid 51 dagar. Behov av reda medel: Ja, se budget.

5. Budget 2021

Utgift	Kostnad	Beskrivning
Löner, resor m.m. RUS	3 700 000 kr	Avser RUS arbetsgrupp och RUS ordförande. Samma budget som 2020. Utfallet då var drygt 3,3 milj. kr till följd av mindre resor och något mindre arbete till följd av pandemin. 2021 utökas RUS arbetsgrupps tid med ca 15 % och resor kan väntas börja igen andra halvan av året. Kommunikatörsresurs som utökades med 20 % år 2020 fortsätter 2021 vara 50 %, varav 10 % för Agenda 2030. RUS arbetsgrupp motsvarar ca 4 heltidstjänster fördelat på 10 personer. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen debiterar inte RUS för sin medverkan.
Arrangemang	200 000 kr	Nobelområdet för miljömålssamordnarna och deras chefer i december där ambitionen är att det ska kunna bli fysiskt. Medfinansiering av miljömålsdagarna, bidrag regionala miljömålskonferenser.
Smart miljöinformation	900 000 kr	Beslut om fördelning fattas av styrgruppen sedan förslag kommit in och beretts vid månadsskiftet februari/mars.
Projekt/insatser – tidigare reserverade medel från 2020	700 000 kr	Reservationer beslutade 2020: <u>Löpande uppföljning:</u> 50 000 kr (<i>uppdatering markstatistik SCB</i>) <u>Agenda 2030:</u> 100 000 kr (<i>kevarstående</i>) <u>Kurser förändringsledning:</u> 254 000 kr (<i>kevarvarande kommun 60 000 kr, fortsättning 180 000 kr, fördjupning 14 000 kr</i>) <u>Åtgärdsprogram miljömålen:</u> 100 000 kr (<i>konsultinsats</i>) <u>Kulturmiljö:</u> 150 000 kr (<i>extra kulturmiljöresurs</i>) <u>Hälsofrämjande:</u> 50 000 kr (<i>webb och ev. seminarier</i>) <u>Utgifter som huvudsakligen avser 2021 men som finansierats 2020:</u> <u>Åtgärdswebb:</u> 270 000 kr <u>Strategisk samhällsplanering:</u> 500 000 kr (<i>beslutat av styrgruppen per capsulam</i>) LEKS har finansierat <u>transortplaneringsprojektet</u> 2021 med 70 000 kr. Åtgärdswebbens förvaltning finansieras även av andra länsstyrelsegemensamma medel. Agenda 2030, det länsstyrelsegemensamma arbetet finansieras även av andra medel.
Projekt/insatser – fastställs i samband med att verksamhetsplan fastställs	150 000 kr	<u>Ekosystem, grön infra:</u> 150 000 kr (<i>grön resurs Johan Niss, Skåne, för samverkansåtgärd ekosystemtjänster MMR och resurs målkonflikter</i>)
Projekt/insatser – fördelas och fastställs senare under året	630 000 – 830 000 kr	<u>I första hand, förslag till styrgruppens andra möte våren:</u> - Målkonflikter och synergier - Cirkulär ekonomi och bioekonomi <u>I andra hand behov och ev. behov:</u> Löpande verksamhet (<i>förvaltning Räkna q. ca 80 timmar. Ev. stöd från referensgrupp kulturmiljö ersättning timmar</i>) Särskilda utvecklingsinsatser: - Indikatorer (<i>ev. indikatorutveckling</i>) - Smart miljöinformation (<i>ev. RUS utredning</i>)

		<ul style="list-style-type: none"> - Åtgärdswebb - Agenda 2030 - Kurser förändringsledning (<i>ev. vid ny upphandling och påbörjat genomförandet 2021</i>) - Åtgärdsprogram miljömålen - Lokalt arbete med miljömålen (<i>kortversion</i>) - Strategisk samhällsplanering - Näringslivets arbete - Hållbar konsumtion - Livsmedel, landsbygd - Länstransportplanering - Effekttuppföljning <p>Beslut över 100 000 kr ska beslutas av styrgruppen. Beslut under 100 000 kr kan styrgruppen informeras om i efterhand. För lite större insatser tas projektplaner fram.</p>
Övrigt	50 000 kr	Inkl. webb, kommunikation.
Summa:	6 330 000 kr + det som hämtas tillbaka från Ist nyckelmedel. Klargörs under februari, uppskattningsvis ca 200 000 kr.	Varav 4 472 000 kr från 1.2-anslaget 2020 via Naturvårdsverket, 1 118 000 kr från 1.2-anslaget via HaV, 688 107 kr i överskott från RUS 2020 (varav en del utgörs av medel från LEKS som ska finansiera pågående förändringsledningskurser), 50 000 kr från klimatanpassning för utlägg förändringsledningskurs och kvarvarande medel från länsstyrelsernas nyckelmedel (de som önskat behålla kvarvarande medel har fått det 2020, vilket är fyra länsstyrelser).

RUS (Regional Utveckling och samverkan i miljömålssystemet) är länsstyrelsernas samverkansorgan för det regionala miljömålsarbetet. Verksamheten förankras i länsrådsgrupp 6 för miljö och kontakt-länsråd miljömål. I styrgruppen ingår berörda länsstyrelseverksamheter, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket (adj.), Havs- och vattenmyndigheten och SKR (adj.). I arbetsgruppen deltar an-ställda vid ett tiotal länsstyrelser, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. RUS har många målgrupper, men länsstyrelsernas miljömålssamordnare är särskilt viktig. För mer information se www.rus.se. RUS finansieras 2021 av anslag via Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Bilaga 1

Mål 2019–2021

Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning

- Regional årlig uppföljning är ändamålsenlig och effektiv utifrån syftet att ge underlag till nationell årlig uppföljning och stimulera miljöarbetet regionalt och lokalt. RUS stöd och samordning är väl fungerande och RUS sammanställningar som görs på uppdrag av Naturvårdsverket kommer till nytta. Information från åtgärdswebben används för regional årlig uppföljning.
- Indikatorerna på Sverigemiljömål.se är till nytta för det regionala och lokala miljöarbetet. Kärn-indikatorerna är där det är möjligt, rimligt och ändamålsenligt redovisade på regional och lokal nivå. De särskilda lokala miljömålsindikatorer som etablerats är väl använda av kommuner. Övriga indikatorer av stor vikt för miljömålsuppföljning och miljöarbete hålls uppdaterade och är lättillgängliga. RUS bidrar aktivt i indikatorarbetet utifrån regionalt och lokalt perspektiv.
- RUS arbetar aktivt med och bidrar till smartare miljöinformation och dess kopplingar till miljömålsarbetet.
- Miljöanalyser och analyser av åtgärders effekter är mer utvecklade på den regionala och lokala nivån till nytta för åtgärdsarbetet, årlig uppföljning och fördjupad utvärdering. RUS bidrar aktivt med olika insatser för detta.
- Miljöövervakningen och dess resultat samt annan miljöinformation används mer för miljömåls-uppföljningen och RUS bidrar till detta på den regionala och lokala nivån.
- Miljömålsuppföljningen och uppföljningen av Agenda 2030 kopplar till och kompletterar varandra väl. RUS bidrar aktivt till detta på den regionala och lokala nivån.

Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen

- RUS bidrar till att synliggöra den regionala och lokala nivåns betydelse för miljö- och hållbarhetsarbetet samt till tvärspektoriella och helhetsperspektiv. RUS tar sig an frågor av vikt för det regionala och lokala miljömålsarbetet som ingen annan naturligt tar om hand, stimulerar samverkan mellan länen, olika nivåer och aktörer samt bevakar att miljömålen beaktas i bl.a. strategier.
- Miljömålen används och kommuniceras regionalt och lokalt av myndigheter, kommuner, företag och organisationer samt anpassas där så är möjligt och ändamålsenligt. RUS bidrar till detta, särskilt uppmärksammas etappmålen. RUS bidrar till att föra miljömålssystemet in i 2020-talet som en nationell konkretisering av Agenda 2030.
- Miljömålen är integrerade i länsstyrelsernas och Skogsstyrelsens verksamhet och en utgångspunkt vid planering, genomförande och uppföljning. RUS bidrar med olika insatser till detta.
- De regionala åtgärdsprogrammen är centrala styrdokument för miljöarbetet i länen. Åtgärdswebben används aktivt som ett användbart och kommunikativt verktyg för detta. RUS riktlinjer och rekommendationer för regionala åtgärdsprogram är förankrade och tillämpade.
- Länsstyrelserna samarbetar kring metodutveckling och lär av varandra. RUS vägledningar förvaltas, kommuniceras och används. RUS fortsätter bidra till förändringsledningskompetens.
- Det regionala miljömålsuppdraget och RUS arbetar aktivt för de globala hållbarhetsmålen och med genomförandet av Agenda 2030.

Övrigt

RUS är ett ändamålsenligt väl fungerande samverkansorgan för det regionala och lokala miljömålsarbetet. Uppföljning som visar effekterna av RUS verksamhet är väl utvecklad.

Bilaga 2

Löpande verksamhet

Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning

Regional kontaktyta

Medverka i Naturvårdsverkets organisation för miljömålsuppföljning och bidra med regionala/lokala perspektiv och delaktighet. Samverka med nationella myndigheter, SKR m.fl. Tillhandahålla och sammanställa regional årlig uppföljning av miljömålen (RÅU), bidra i översyn av målmanualer och löpande uppdateringar av miljömålen kärnindikatorer.

Stöd och samordning regionalt

Stödja länsstyrelserna och Skogsstyrelsen i RÅU och indikator-uppdateringar. Ta fram förslag till anvisningar för RÅU. Föra tillbaka information till länen.

Förvaltning

Bidra till löpande förvaltning (inkl. utveckling) av miljödata för regional/lokal miljömålsuppföljning inom vissa områden. Under 2021 särskilt:

- Bevaka att det regionala perspektivet tas till vara i processen med att nationella emissionsdatabasen flyttas till SMHI:s luftwebb och göra de förändringar som behövs på RUS hemsida. Delta i emissionsdatabasens användarråd (sekreterarskap) och förvaltning (granskning av levererade utsläppsdata från SMED, uppdatering av manualer och texter på luftdatabasens hemsida, besvarande av frågor och löpande kontakter med NV och SMHI).
- Medverka i Energimyndighetens användarråd för lokal och regional energistatistik.
- Stödja länens arbete med Räkna q! (underlag för kärnindikatorn Skyddad bebyggelse). Fullfölja arbetet med att bygga en samlad nationell databas för Räkna q! samt ett gemensamt webb-gis för att underlätta och samordna länens arbete.
- Uppdra åt SCB att genomföra tidigare beslutad uppdatering av RUS studie om hur markanvändningsstatistik kan användas för miljömålsuppföljning.

Miljöövervakning

Bidra till att miljöövervakning används för och kommunicerar med miljö-målsuppföljningen. Bidra i implementering av de nya regionala miljöövervakningsprogrammen i samverkan med ansvariga på Naturvårdsverket och HaV. Ha dialog i framtagandet för en ny webbplats för regional miljöövervakning (RMÖ). Medverka vid miljöövervakningsdagarna som Länsstyrelsen Västerbotten arrangerar. Ev. medverka i gemensam länsstyrelsegrupp.

Sverigesmiljömål.se

Föra löpande dialog med och stödja Naturvårdsverket i de delar av sverigesmiljömål.se som har betydelse för regional och lokal miljömålsuppföljning.

Länsstyrelseförvaltning

Medverka i länsstyrelsernas förvaltning av IT- och verksamhetsstöd och objekt Vatten och Miljömål, dess styrgrupp samt relevanta applikationsråd.

Smart miljöinformation

Ha delaktighet i Naturvårdsverkets samverkan utifrån det regionala/lokala miljömålsarbetets behov. Delta i förvaltningen av strategi för miljödatahantering, underställd Miljöinformationsrådet. Se över denna medverkan under året.

Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen

Kunskapsförmedling

Genom RUS webbplats/samarbetsyta, Sverigesmiljömål.se, Nytt från RUS, riktade utskick, Skype och fysiska möten förmedla vägledning, lärande exempel, omvärlds-bevakning och stimulera erfarenhetsutbyte till nytta för regionalt/lokalt miljömålsarbete. Ev. i samarbete med Strålskyddsmyndigheten anordna kunskapsinsats för elektromagnetiska fält.

Dialog

Ha löpande dialog om åtgärdsarbetet med olika aktörer: länsstyrelserna (miljömålssam-ordnare, chefsforum, handläggarnätverk och samverkansorgan), nationella myndigheter, SKR, näringslivsorganisationer, forskning m.fl.

Sverigesmiljömål.se

Stödja Naturvårdsverket i de delar av portalen som har betydelse för åtgärdsarbetet. Representera länsstyrelserna i styrgruppen för Sverigesmiljömål.se.

Förvaltning och referensgrupper

Förvalta, tillgängliggöra och kommunicera vägledning och andra verksamhetsstöd som RUS tagit fram utifrån fastställda riktlinjer. Hålla igång en handfull referensgrupper inom olika bredare sakfrågor. Ev. uppdatera Var finns pengarna (alt 2022).

Stöd till kommunernas miljömålsarbete

Ha löpande dialog med SKR och den kommunala referensgruppen om hur RUS och länsstyrelserna kan stödja kommunernas arbete för miljömålen. Utöka referensgruppen med ytterligare två kommuner samt en region.

Miljömålsdagarna

Vara huvudarrangör av de digitala miljömålsdagarna 5-6 maj tillsammans med Naturvårdsverket och Länsstyrelsen Södermanland samt medarrangörer. Målgrupp är myndigheter, kommuner och näringsliv och temat: Livsmedel samt omstart. Tillsammans med övriga huvudarrangörer börja planera för miljömålsdagarna 2022 i Västernorrland.

Miljömålsrådet

På uppdrag av landshövdingen i Uppsala och kontaktlänsråd miljömål ingå i länsstyrelsernas beredningsgrupp samt gruppen med kontaktpersoner till rådet. Bedriva arbetet enligt fastställd processbeskrivning. Bidra till länsstyrelsernas medverkan i de sju programområden rådet arbeta inom 2020-2022: ramverk för nationell planering, grön infrastruktur, elektrifiering, staten går före, klimatkrav inom bygg- och anläggningssektorn, kunskapsutveckling och syntesarbete om ett hållbart livsmedelssystem och hållbar konsumtion. Under året fortsätta utveckla kommunikation av arbetet i Miljömålsrådet och nyttiggörandet av arbetets resultat, bland annat genom att initiera Skype-möten för länsstyrelserna.

Forskningsfrågor

Informera och vägleda miljömålssamordnare m.fl. avseende forskningsfrågor. Bidra i Formas arbete med miljöanalyser. Arrangerar frukost- och lunchföreläsningar med forskare och andra som kan bidra med perspektiv på olika miljömålsområden. Ta fram koncept för detta under vintern.

Bidra i nationella uppdrag för länsstyrelserna

Bland andra Naturvårdsverkets samrådsgrupp för samhällsekonomisk analys, Miljömålsberedningen, Naturvårdsverkets fokalpunksroll för FN:s tioåriga ramverk för hållbar konsumtion och produktion (FN 10 YFP), Klimatpolitiska rådet, Livsmedelsverkets uppdrag och nationella handlingsplan för matsvinn.

Övrigt

Nobelmötet

I december anordna det årliga mötet för länsstyrelsernas miljömålssamordnare och deras chefer.

Länsstyrelsesamverkan

Bland annat delta med vid länsrådsmöte, ha löpande dialog med läns-rådsgrupp 6, Miljönätverket, miljömålsuppdraget chefer, LEKS med flera.

Skogsstyrelsen

Se över hur RUS bättre kan stödja Skogsstyrelsens miljömålsarbete.

Organisationsutveckling

Fortsätta utveckla RUS organisation till följd av utvärderingen av RUS 2018 och den målmatrisövning som genomförts. Se över dokumentet RUS roll och verksamhetsbeskrivning. Fortsätta utse reservpersoner till målsansvariga i RUS arbetsgrupp för mål där sådana ännu inte finns.

RUS hemsida, samarbetsyta och nyhetsbrev

Löpande sköta RUS hemsida och nyhetsbrev.

RUS styr- och arbetsgrupp

Möten.

Regionala miljömålsmedel

Fortsätta utveckla riktlinjer, rutiner och mallar för hantering av länsstyrelsernas regionala miljömålsmedel.

Bilaga 3

Aktiviteter i länsstyrelsegemensam handlingsplan 2021 för Agenda 2030

Fastställd av länsrådsmötet 26 januari.

Prioriterade aktiviteter 2021

1. Övergripande arbete, organisation och kommunikation

- a) Vidmakthålla det gemensamma kommunikationsarbetet.
- b) Utveckla och vidmakthålla den gemensamma samarbetsytan, bland annat genom spridande av lärande exempel.
- c) Skicka ut ett nyhetsbrev till länsstyrelserna två till fyra gånger per år.
- d) Ta fram en gemensam grundpresentation för länsstyrelsernas arbete med Agenda 2030.
- e) Komplettera dokument med förtydliganden kring roller, mandat och uppgifter i det länsstyrelsegemensamma arbetet.
- f) Anordna en större Agenda 2030-konferens för länsstyrelserna hösten 2021.
- g) Ha beredskap till följd av nya regeringsuppdrag under året.

2. Kompetensutveckling, kunskapsöverföring, erfarenhetsutbyte inom och mellan länsstyrelserna

- a) Fortsätta satsningen på tematiska Skypemöten, fullfölja de planerade och planera ytterligare teman (beslutade sen tidigare: hållbara städer och samhällen, livsmedel och landsbygd, innovation, samverkan kommun och region, nya förslag: mål 16 fredliga och inkluderande samhällen och demokrati, civilsamhället och ytterligare möte barn och unga). Minst fyra möten anordnas under året.
- b) Fortsätta arbetet med att stötta implementering av processtödet hos landets länsstyrelser
- c) Anordna minst fyra diskussionstillfällen för kontaktpersonerna.
- d) Utveckla och paketera grundutbildning Agenda 2030 för länsstyrelsepersonal. Utgå från redan framtaget material.

3. Ledning, styrning och organisering inom länsstyrelserna

- a) Återuppta kontakten med Styrningsforum för att verka för en integrering i arbetet med LISA, VP, ÅR och andra processer.
- b) Sprida metoder och utvecklingsarbete kring hållbarhetsledning.
- c) Utveckla metoder, handläggarstöd och erfarenhetsutbyte om hur Agenda 2030 kan beaktas i beslut och annan löpande verksamhet.
- d) Bidra till att synliggöra och stärka kopplingen mellan Agenda 2030 och regionala strategier, åtgärdsprogram och handlingsplaner, avsiktsförklaringar som länsstyrelsen tar fram inom olika uppdrag. Erfarenhetsutbyte kring detta.

4. Uppföljning och utvärdering

- a) Fortsätta följa och samverka med RKA:s uppdrag om lokala indikatorer för Agenda 2030 och SCB:s uppdrag om statistik uppföljning av Agenda 2030 nationellt.
- b) Bedriva omvärldsbevakning av annan uppföljning som görs och planeras, däribland RegLabs arbete med BRP+.

c) Anordna tematisk träff om uppföljning för länsstyrelsernas kontaktpersoner.

5. Externa partnerskap och aktörer

a) Fortsatt dialog med Regeringskansliet.

b) Utveckla kontakten med nationella samordnaren för Agenda 2030. Bidra och stötta i nationella samordnarens arbete.

c) Delta i arbetet med myndighetsnätverket GD-forum och dess aktiviteter.

d) Fortsatt dialog med SKR/FN-förbundets kommunprojekt Lokala Sverige samt dialog om samverkan med kommuner och regioner

e) Etablera kontakt och bygga upp samverkan med det civila samhället, bland annat genom FN-förbundets civilsamhällesnätverk.

f) Verka för ökat inflytande för barn och unga i frågor som rör länsstyrelsernas arbete med Agenda 2030, samt sprida exempel på hur detta kan göras.

g) Stödja utvecklingen av regionalt underlagsmaterial för fysisk planering med koppling till Agenda 2030.